

GYÓGYPAEDAGOGIAI SZEMLE

Siketnémák, vakok, hülyék, gyengeelméjűek, dadogók és hebegők oktatásával foglalkozók
SZAKKÖZLÖNYE.

Előfizetési ára:	Szerkesztik és kiadják:	Megjelenik minden
Egész évre . 8 korona	NÉMETH LÁSZLÓ	hónap elsején 1 ívnyi
Fél évre . 4 „	és	terjedelemben
Negyed évre . 2 „	VÁRADI ZSIGMOND.	

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII. ker. Rökk Szilárd-utca 10. szám.

A lap tartalmáért felelős: NÉMETH LÁSZLÓ.

II. évfolyam.

Budapest, 1900. február 1-én.

2. szám.

Tartalom: A tanerőképzés reformja. — A tanerőképzés egyesítése : Gácsér Józseftől. — Statisztikai adatok a degeneráció szempontjából : Káplán Gyulától. — A kiejtésre való tanítás : Taritzky Ferencről. — A beszéd lélektani megfejtése : Bihary Károlytól. — Hazai hírek. — A Német birodalom nevezetesebb siketnéma intézeteiről : Váradi Zsigmondtól.

A tanerőképzés reformja.

Az országos szaktanács csakugyan reformálni akarja a gyógy-paedagogiai oktatásügy valóban hiányos tanerőképzését.

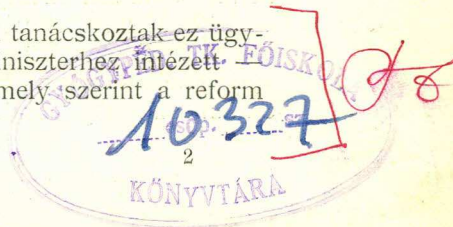
A reform törekvés a három fajta tanítási ág tanerőképzésének egyesítésében, s ezáltal a leendő tanerők *szellemi niveaujának magasabbra való emelésében* nyilvánul.

Ez azon indító ok, — mint illetékes helyen értesültünk — mely a szaktanácsot az egyesítés eszméjének felmerülése alkalmával vezérelte; melyet lapunknak mult havi számában megjelent, ez ügyre vonatkozó cikkével szemben, kötelességünknek tartunk itt közzé tenni.

A szaktanács törekvése valóban clismerésre méltó. Különösen a siketnéma-oktatásügy tanerő-képzésének reformja égető szükséggé vált. Az e téren működő szakférfiak egyhangú örömmel üdvözölték is a szaktanács reformálási törekvését; azonban nem a három tanítási ág tanerőképzésének egyesítésével, hanem a *nagyobb szakképzettséggel* szcretnék a tanerőképzés reformálásának megvalósítását.

Az *aradi, budapesti* áll. iskola és ízr. intézet, továbbá a *kaposvári, kolozsvári* és *váci* intézetekben működő kartársaktól szerkesztőségünkhöz beérkezett felszólalások mind szükségesnek mondják a tanerőképzés reformálását, *de az egyesítést* — szakszempontból — *mint káros dolgot* — *helytelenítik*.

A *váci* és *budapesti* szakférfiak közösen tanácskoztak ez ügyről és a legközelebbi napokban egy — a Miniszterhez intézett közös feliratban fejtik ki azon álláspontjukat, mely szerint a reform törekvést megvalósítani javasolják.

Ezekben számolunk be röviden lapunk múlt havi számának „A tanerőképzés egyesítése“ című cikkére beérkezett felszólalások szelleméről és a dolog tulajdonképen való mibenlétéről.

A felszólalásokat részben nagy számuk miatt, részben pedig mivel az említett cikkel szemben, azoknak íróit a reform eszme indító okairól nem volt alkalmunk felvilágosítani, mind nem közölhetjük. Közöljük azonban *Gácsér* kartársunk dolgozatát, a ki már az indító okokról is tájékozva volt; és közöljük *Wentzel* kartársunk levelének egy pontját, a mely pontban nevezett kartársunk a többi véleményétől eltérőleg a következőket mondja: „A tanerőképzést ne bolygassák most, addig a míg a budapesti intézet fel nem épül s ki nem bővül. Akkor a legjobb erőket oda koncentrálván, a tanerőképzést oda helyezték át s a bonc- és élettan, valamint az abnormalis beszédhangok gyógyításának tanát 1—2 orvosdoktor egyetemi tanárra bízzák, ebben, de csakis ebben lehet azután közös a tanerőképés“.

Ítéljen mindenki saját meggyőződése szerint! Mi pedig azon óhajunknak adunk kifejezést: vajha annyira hasznára lehetnének fejlődő ügyünk előbbrevitelének, mint a milyen jó akarattal hoztuk felszínre a tanerőképzés reformálásának eszméjét.

A tanerőképzés egyesítése.

Gyógypaedagogiai oktatásügyünk *legfontosabb* kérdése csak az eldöntést várja a ministeriumban. Legfontosabbnak nevezem, mert tényleg a tanerőképzés szerencsés megoldásától függ leginkább egész oktatásügyünk jövője. Régi s igaz mondás, hogy az iskola lelke a tanító. Az ő rátermettségétől, úgyszeretetétől s képességétől függ egészen az iskola munkájának növendékeiben látható eredménye. Méltán foglalkozik tehát minden hívatásának élő siketnéma tanfőfiú a legnagyobb érdeklődéssel a tanerőképzésnek egészen váratlanul felszínre került eszméjével, mely, a mint köztudomásúvá lett, szinte önmagától mindenkit arra szólított fel, hogy törődjék vele. Illó dolog is, hogy az ily nagyfontosságú javaslat legalább arra serkentsen bennünket, hogy higgadt komolysággal kissé gondolkozzunk a dolog fölött.

Szerény nézetem szerint két oldalról kell megvilágítani s vita tárgyává tenni ezen javaslatot, hogy teljesen tisztába legyünk vele.

1. Szükséges-e általában a siketnémák, vakok és hülyék tanerőképzésének az egyesítése és szükséges-e ez különösen a siketnémák oktatása szempontjából?

2. Mennyiben válnék hasznára megvalósítása általában a gyógypaedagogiai oktatásügynek, különösen a siketnémák oktatásügyének?

Mielőtt az első kérdésre felelnék, kénytelen vagyok előrebocsátani azt, hogy csak a *szakszempontról vett* s a didaktika elvei

által is szentesített szükségességet tekinthetem mint olyat, a mely a kérdés eldöntésénél egyáltalán figyelembe vehető. Jóllehet adminisztratív, vagy anyagi szempontból okosodva, más eredményre jutnánk, mint amelyre én fogok jutni, de mert ez utóbbi két szempont szerintem az előbb említettnek feltétlenül alá rendelendő: nem is foglalkozom velük.

A siketnémák váci intézeténél 1879 óta szabályozva van a tanerőképzés. Ezen időtől fogva mindenki, a ki e pályára lép, — kivéve a zsidók budapesti intézeténél alkalmazásban levő tanárokat — tanképesítő vizsgálaton köteles tanúságot tenni arról, hogy úgy elméletileg, mint gyakorlatilag is ért a siketnémák oktatásához és neveléséhez. A vakok és hülyék intézete — ha jól tudom — csak pár évvel ezelőtt kapott egy-egy szabályzatot, mely úgy a tanítóképző tanfolyam, valamint a tanképesítő vizsgálat dolgában is intézkedik. A váci intézetnek fentemlített időben kiadott szabályzata 1895-ben hatályon kívül helyeztetett s ugyanakkor új szabályzat adatott ki.

Vajjon ez alatt a néhány év alatt hazánkban és a külföldön annyira haladt már a gyógypaedagógiai oktatásügy, hogy az *új viszonyoknak* megfelelőleg új szabályzatokra volna szükségünk? Alig hiszem. Inkább talán a szabályzatok nem az *akkori viszonyok követelményeihez* voltak mérve s azért vált ily hamar szükségessé reformálásuk?

Akármelyik kérdésre adandó válasz legyen is igaz, egy bizonyos, hogy *a tervbe vett reform állandóságát egyedül csak az biztosítja, ha a magyar gyógypaedagógusok többségének véleményével megegyezik.* Ennek a dolognak pedig a közkíváncs szerint való gyökeres elintézésére számtalan fontosabbnál fontosabb okon kívül azért is szükség van, mert az általánosítás küszöbén nem lesz majd érkezésünk rá pár évtized eltölte előtt ismét visszatérni.

Ha már most szükséges a gyógypaedagógiai oktatásügy tanerőinek képzési ügyét reformálni, szükséges-e azt a tervbe vett módon?

A siketnémák, vakok és hülyék oktatásának egymáshoz nemcsak hogy semmi közük sincs, de eltekintve attól, hogy mindegyik az általános paedagogia alapelvein épült fel, közöttük közös vonást felfedezni, csak a legnagyobb jóakarattal sikerül. Ezt az argumentumot az utóbbi időben ugyancsak sokszor hallottam másoktól is, mindazonáltal szükségesnek tartottam ideiktatni a teljesség kedvéért s azért, mert igazságát kétségbevonni lehetetlen. Éppen azért szakemberek előtt fölösleges munkát is végeznék, ha bizonyíttatásába bocsátkoznám.

Továbbá, sehogy sem tudom felfogni, hogy pl. a siketnémák tanára mennyivel tudná jobban betölteni feladatát akkor, ha mindjárt a legaprólékosabb részletekig is ismerné csinját-bínját annak, hogy mikép oktatható a vak és hülye?

A ki vakokkal foglalkozik, — tudomásom szerint — ismernie kell neki első sorban növendékének lelki sajátságait, vagyis a vak-

ságot előidéző okokkal együtt a vakságból származó physio-psychologiai következményeket, ismernie kell továbbá a vakok oktatásának multját s jelenlegi módszerét, s ha mindezekhez még egy jó adag általános paedagogiai ismeret s a mi legtöbbet ér, egyszerűtetet is járul, készen van a szakember, kire még ellensége sem panaszkodhatik.

A hülyék oktató mesterének is növendékeire vonatkozó hasonló tudományokban kell jeleskednie, mihez szükséges még az agy működésének pontosabb ismerete is.

És én, bár a legnagyobb tisztelettel és elismeréssel viseltetem a vakokat és hülyéket tanító kollégium iránt, még is kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az előbb felsorolt szép és hasznos ismeretek alkalmazása nemcsak hogy nem elég, de sőt fölösleges is ahhoz, hogy a siketnéma megszólaljon s beszélni megtanuljon.

Hallottam, hogy a vakok és hülyék intézeteiben több hibás beszédű növendék van és így oktatásuknál elkelne némi phoneticai és nyelvphysiologiai ismeret. Nincs okom kételkedni benne, hiszen a népiskolában is sok a hibásbeszédű gyermek. *Csak hogy ennek az úgyszólván egyedül álló s látszólag a javaslat megvalósítása mellett szóló érvnek nem szabad túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítani.* Ha — mint én is elismerem, — vannak az említett két intézetben hibásbeszédű növendékek, *akkor azok beszédhibájának kijavításánál semmi esetre sincs szükség a siketnémák oktatása módszerének egész terjedelemben való ismeretére.* Ha pedig nincs szükség reá, akkor minek tanulnák meg? Csak, hogy elfelejtsék? A feledés kedvéért nem érdemes tanulni!

Sajnálom, hogy nem ismerem részleteiben a javaslatot, mert akkor talán még inkább sikerült volna igazolnom abbeli álláspontomat, hogy nekünk, siketnémák, vakok és hülyék oktatóinak *egyáltalán nincs szükségünk egymás mesterségének a tudására, hogy a magunkéhoz jobban értsünk.*

Cikkem elején feltett második kérdésre ezek után röviden is válaszolhatnék, hogy, ha nincs szükség a tanerőképzés egyesítésére, hát akkor haszna sem leszen annak, mert tényleg a *mire szorosabb értelemben szükség nincs, annak haszna sincs.*

Nem fog ártani azonban, ha néhány szóval erre is kiterjeszkedem. Ha életbe lépne a javaslat, akkor ezután minden gyógypaedagogus három ágú kiképzésben (?) részesülne.

A váci intézetben fennálló tanfolyam eddig hallgatóit csak a siketnémák oktatására készítette elő s mégis úgy értesültem azoktól, a kik ezen tanfolyamnak *legszorgalmasabb* hallgatói voltak s a képesítő vizsgálatot is *a legjobb sikerrel állották ki*, hogy sok és még sem elegendő elméleti ismeretük *a gyakorlat mezején nem vált be*, hogy csak nyügg volt, a mely őket *a szabad gondolkodásban, a módszer önállóbb felfogásában és alkalmazásában örökösen gátolta* a helyett, hogy segítette, vezette volna. Kissé szomorú ugyan ez a tapasztalat, de elhallgatnom a jelen esetben nem lehet. S ha már előhozakodtam vele, vonjuk le belőle a tanulságot.

Arról van szó, hogy valaki ugyanazon idő alatt egy, vagy három mesterséget sajátíthat-e el inkább? S ha egyet sem sikerült kellőképen megtanulnia, van-e kilátás reá, hogy hármát jobban fog megtanulni. Annyira magába rejti mindkét kérdés a feleletet, hogy nekem szükségtelen is ide írnom.

Tovább megyek. Mindenki előtt tudvalevő dolog, hogy az ember manapság semminek sem születik, hanem képességénél, hajlamánál és a körülményeknél fogva valamivé lesz. A normális ember azonban, midőn ahhoz a korhoz ér, hol fel tudja fogni az embereknek a társadalomban való helyzetét, pályát választ — **egyet**. Ennek az egynek szenteli aztán egész életét, igyekszik magát benne kiművelni s rajta hasznossá tenni. A midőn pedig odaadással dolgozik a neki legkedvesebb munkakörben, kifejlődik lelkében a hivatásszeretet. És ha ebben a stádiumban a mostoha viszonyok arra kényszerítik, hogy elhagyja a megszokott, a kedves munkakört, boldogtalan lesz s azon a pályán, melyre szánandó sorsa veti, bizonyára nem azzal a kedvvel és odaadással fog munkálkodni, mint ezen, melylyel lelke összeforrt.

A tanerőképzés egyesítésének javaslata azt a lehetetlenséget is kívánja, hogy egy ember három pályát egyformán megszeressen. Mert hiszen a ki majdan a tanfolyamra beiratkoznék nem tudhatná előre, hogy annak elvégzése után melyik intézetnél lenne reá szükség; hogy tehát esetleges csalódásnak ki ne tegye magát, szívéhez egyformán közelállónak kell vallania mindhárom szerencsétlent: a siketnémát, vakot és hülyét.

Vagy talán a hivatás szeretet olyas valami, a mire a mi pályánkon semmi szükség nincs? Csak de l'Epée, Heinicke, Schwarzer, Hill, Arnold és Vatter neveit említem, mint *akiket a hivatás-szeretet avatott minden idők siketnéma-tanárainak mintaképeivé*.

Győzzön meg engemet valaki annak ellenkezőjéről, hogy a szóban levő reform-tervezet *nem nevelhet jól képzett, hivatásszerető gyógypaedagogusokat* és én, amily kötelességtudással ellenzem most annak megvalósítását, éppen olyan hévvel fogok majd védelmére is kelni.

Semmi kétségem sincs az iránt, sőt határozottan tudom, hogy a szaktanácsnak s irányunkban mindenkor kegyes jóindulattal viseltető minister urunknak az a nemes szándéka a tanerőképzés egyesítésével, hogy a gyógypaedagogiai oktatás terén működő tanároknak képzsét magasabb színvonalra emelje.

A nemes szándékáért hálás köszönettel adózunk.

Régóta érezzük mi is, hogy több ismeretre van szükségünk, ha a kor fokozottabb mérvű követelményeinek eleget akarunk tenni. Tudjuk, hogy siketnéma-oktatásügyünk fejlődésének alapfeltétele a jó tanerőképzés. De arról is meg vagyunk győződve, hogy erőnknek szétforgácsolásával nem fogjuk elérni azt, a mi mindnyájunknak hő óhajtása.

A siketnémák oktatása speciális valami, *a mit csak magában lehet fejleszteni*; mondhatnám olyan, mint a gyémánt, melyet csak

saját porával lehet köszörülni. (Kicsit talán merésznek tetszik ez a hasonlat, annyi igazság azonban mégis van benne, *hogy a siketnémák oktatásának tilkát semmi szín alatt sem a vakok, vagy hülyék oktatásának módszerei rejtik magukban.*)

Tanerő képzésünk hiányos, kiegészítésre szorul. Mindnyájan tapasztaljuk, hogy magyar nyelvi ismereteink, melyekre a tanítóképző intézetben tettünk szert, nem elégségesek, mikor a siketnémát öntudatosan, szigorú módszerességgel akarjuk megtanítani a nyelvre. A beszédszervek bonctanának, valamint élettani működésének, az agy szerkezetének, működésének és az általános lélektanak tüzetesebb és pontosabb ismeretére szintén elodázhatlan szükségünk van. Azok a tantárgyak pedig, melyek eddig is előadattak tanfolyamunkon, nagy terjedelműek. Az előadó tanár valószínű emberfeletti munkára vállalkozik akkor, midőn heti egy órára szorítva kénytelen elvégezni azt, a mi heti több órát is bátran kiöltene.

Nem célom az itt felsoroltakkal munkaprogramját nyújtani jövő tanfolyamunknak. Inkább csak arra akarok rámutatni, hogy *eme érezhető hiányok pótlása természetes mederben fogja tovább fejleszteni a siketnémák oktatásiügyét*, nem kényszeríti olyan szövegség kötésére, melyben idegen érdekeket is kénytelen szolgálni a nélkül, hogy a saját érdekeinek előmozdításában segítő társakra akadna.

Cikkem végéhez értem. Úgy vélem, kötelességet teljesítettem akkor, midőn e tárgyat illető szerény véleményemnek a meggyőződés hangján adtam kifejezést. Nyugodt öntudattal teszem le pennámat s nyugodtan várom a Minister úrnak elhatározását.

Gácsér József.

Statisztikai adatok a degeneráció szempontjából.

A gyógypaedagogiai intézetek tanerőinek — a tanításon kívül — egyik legfontosabb kötelessége: ismerni mindazokat a testi- és szellemi eltéréseket, melyek abnormális növendékeinél nyilvánulnak. Ezen eltéréseket pontosan feljegyezni, hogy idővel egy gazdag casuistikával rendelkezzenek. A casuistika segélyével pedig szülők és tanítókat képessé tehetnénk arra, hogy az abnormális gyermeket felismerjék s annak helyes irányú neveltetéséről, idejében gondoskodjanak. Az egyes intézetek „kérdő”-ivei nem felelnek meg a követelményeknek; mert elsősorban oly kérdéseket is tartalmaznak, melyekre csak a gyógypaedagogia terén jártas egyén felelhet. Másodsorban pedig nem terjeszkednek ki oly részletesen, mint az ügy megkíváná. Tehát leghelyesebb, ha az osztályvezető évről-évre, minden egyes növendékről — úgy a szülői, orvosi valamint a gyógypaedagogiai szempontok alapos figyelembe vételével — pontos statisztikai kimutatást készít.

Részemről, már a múlt tanévben készítettem egy részletes „kérdő-ívet” s annak alapján összeállítottam megfigyeléseimet.

Mielőtt azonban növendékeimet ismertetném, nézzük át röviden a denegeráció okait és nyilvánulásait.

A denegeráció öröklés, vagy erős külső hatás következménye.

Előidéző okai többfélék. Ezek közül felemlíthető a vérrokonok házassága; a nagy körülömbőségük házassága; iszákosság, mocsaras talajviszonyok; rossz anyagi helyzet; sok szellemi munka és végül a terhes anyát, magzatot és kisgyermeket ért egyes balesetek vagy betegségek. Ha egy családnál degenerált egyén van, azon család utódjai már ki vannak téve annak, hogy közöttük is lesznek denegeráltak. Megjegyzendő azonban, hogy az öröklés, vagy direkt, vagy oldalági, vagy visszaüti alakban nyilvánul. Ezenkívül degenerált szülők gyermekei fokozottan terheltebbek lesznek mint a szülők.

A terheltég kétféle módon nyilvánul: testileg és szellemileg. Azonban egyik a másik nélkül is jelen lehet; de a hol mindkettő tömegesen van jelen egy egyénnél: az vagy hülye, vagy gyengeelméjű. Csak hülyéknél és gyengeelméjűeknél észlelték ugyanis azt, hogy úgy szellemi, mint testi eltéréseket mutatnak.

I. Testi eltérések.

1. *A bőr*: A festék hiánya vagy kevertsége. (fehér, foltos, sötétrézszínű, feketén, sárgás árnyalatú áttetsző bőr.) 2. *A koponya*: A csontok formátlanok, úgy, hogy az egész fej rendellenes alakot mutat. 3. *Túlságos vagy hiányos szőrrel*. 4. *A szem*: Kancsal; fehére sárgáskék; az iriszen fekete foltok vannak. 5. *Az orr*: Ferde; sővénye hiányzik; a kagyló fejletlen; az orrgyök bemélyedt és széles. 6. *A fül*: Cimpa hiányzik; odanőtt; a kagyló rendetlen. Az egész fül hegyes; csomós; kicsiny vagy elálló nagy (denevérfül). 7. *A száj*: Rés kicsiny; nincs a középen; nyúlajk; duzzadt, lelógó ajak; tátott száj. Rendetlen fogazat (kicsiny; kékes; dupla; csipkés; fogköves). Nehezen mozgatható nyelv. Farkastorok. 8. *A mell*: A mellsont porcos egyesülése; domborúsága (csirke mell.) 9. *Kéz és láb*: Az ujjak hártvás összenövése; duzzadtsága; sokujjuság. 10. *A köröm*: Kemény; formátlan; hajlított. 11. *Időnként* a gyűléshez hasonló kelevények támadása. 12. *Skrofli*. 13. *A nemi szerv* fejletlen volta. Tekintetbe kell venni azonban azt, hogy ezen stygmák csak akkor bizonyítanak az egyén degenerált voltja mellett, ha tömegesen lépnek fel.

II. Szellemi eltérések.

1. cs. Oly abnormalis egyének, kiknél a szellemi élet semmi; öntesti sértés: tice; állati hangok észlelhetők.

2. cs. Oly abnormalis szellemi tehetséggel bíró egyének, kiknél a szellemi fogyatkozás feltűnő. Erkölcileg is alacsony fokon állnak. Indulatosak; megbízhatatlanok; nemi eltéréseket s rossz szokásokat mutatnak (cuclizás; körömrágás; onanizálás; tice; saját végtagjainak harapása) Figyelem csekély. Beszéd hibás.

3. cs. A szellemi fogyatkozás nem feltűnő. Mánia, különködés s a kitarás hiánya jellemzi ezen csoportot. Közülök a legtöbb nemi perversitásban szenved.

4. cs. Az oly normalis szellemi működéssel bíró egyének, kik csak egyes tulajdonságukban és csak kis mértékben mutatják az eltérést. Ezeket az ingereltség; izgékonyosság; változó hangulat; gyenge akarat és kevés kitarás jellemzi.

Ismerve a testi és szellemi eltéréseket, már most áttérhetünk növendékeim ismertetésére.

1.

Az apa 49 éves r. k. hivatalnok. Az anya 37 éves. A fiú 10 éves korához mérten jól fejlett. 5-ik szülött. A szülés 14 napig húzódott. 4 testvére közül 2 kiskorában himlőben halt el. A fiú, midőn 4 éves volt, tifuszbba esett és ennek lefolyása után, a mi keveset tudott már járni és beszélni, azt is elfelejtette; úgy, hogy egészen újból kellett őt a járás és beszéd elemeire tanítgatni. Az atyának egyik fivére állandóan azzal a rögeszmével bajlódik, hogy ő király akar lenni. Ez azonban nem gátolja őt abban, hogy fát vágni ne járjon, minek megakadályozására rokonai mindent elkövettek, de hiába. A fiú túlságos kövér. Étkezésnél képes addig enni, míg rosszul nem lesz. Feje assymetriát mutat. Szembogarán fekete foltok vannak. Fogai rosszak. Ujjai idomtalanok és puffadtak. Lábai túlságosan vastagok. Nagyon szeret aludni, még az iskolában is elalszik, ha figyelmét állandóan ébren nem tartják. Ujjait szopja, körmeit rágja. Ha a többi gyermekkel játszik, elég élénk. Beszédje tiszta, csak néha echolalia észlelhető nála. Szülei kértére, az iskolában a II-ik osztályba is felengedték, annak dacára, hogy 4–5 betű megnevezésénél többet tudott volna.

Intézetünkbe 5 hónapig járván: 7 betű írását és olvasását, beszéd- és értelemgyakorlatokat, verseket, éneket, agyag- és gyékény-munkát s számtanból az 1–5-ig terjedő ismereteket sajátította el. A karácsonyi szünetek alkalmával szülei-nél megbetegedvén — egész év végéig — az iskolába nem jöhetett.

2.

Az apa 62 éves r. k., hivatalszolga, az anya 42 éves. A leány 11 éves s első szülött. Anyatejet nem szopott. Kis korában igen sokat sírt és angol betegségben szenvedett. Járni és beszélni 2 éves korában kezdett. 4 testvére közül egy szintén abnormalis szellemi tehetséggel bír, 1 pedig 2 éves korában sorvadásban halt el. Korához mérten kissé vézna. Fejméretei: koponya-kerület 49 cm., bi temporalis 11, bi parietalis 14, fronto okcipitalis 16, mento okcipitalis 18, magasság 14. Okcipitalis csont lapos, labellái kiállók. Fülei nagyok és odanőttek. Szemfehére: kékes. Rossz, csipkés foga, tátott szája és nedves tenyere van. Gyorsan beszél. Az I-ső osztályt 2 évig járta s néhány betűt ismert, de összeolvasni nem tudta. Intézetünkben egy év alatt 18 betű írását és olvasását sajátította el. Megtanult 1–10-ig felfelé és lefelé számlálni, 1 és 2-vel elvenni és hozzá adni. Beszéd- és értelemgyakorlatot, verseket, női kézimunkát igen szépen elsajátított.

(Folyt. köv.)

Káplán Gyula.

A kiejtésre való tanítás.

Kerner J. „Die Artikulationsstufe“-című cikksorozatának szabad fordítása, mely a Blätter für Taubstummenbildung 1899. évi 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23 számaiban jelent meg.

Kernert, mint értekezésének bevezetésében mondja a német tanmód, nevezetesen a beszédtanítás ellen intézett tamadások s annak hiányos ered, ményeivel szemben felmerült panaszok indították arra, hogy a német siket-néma-tanárok ez irányú működéséről számot adjon.

Amennyiben azonban a mi szakmánkban a tanmódot illetőleg nagy szabadság uralkodik és az alapvető beszédtanításnál körülbelül mindenik-tanár a saját módja szerint jár el, lehetetlen valamennyi eljárási módot ismertetni s igazolni. Ennélfogva fölötté indokoltnak tartja egyöntetűségre törekedni és szükségesnek véli egy jól megfontolt s alaposan megokolt eljárást megállapítani s elfogadni, hogy a tanító megóvassék a tétovázástól, úgy a saját, mint a más önkényétől, szeszélyétől s pedanteriájától; s hogy továbbá a haladás az artikuláció fokán, mely a legnehezebb, célszerűen szabályoztassék és megfelelő módon ellenőrizhető legyen, a tanító pedig ment legyen a fárasztó előkészülettől s végül felmentessék a tanmódot való személyi felelősség terhe alól.

Mindez természetesen úgy érhető el, ha mindenik intézet egyöntetű módszert alkalmaz s ugyanazon tanmenetet szóval: a lehetőség szerint egységes eljárást követ.

Ezzel nem akarja azt mondani, hogy mind annak híján vannak a német siketnéma-tanárok, amit Kerner e tekintetben elérendőnek jelez; mert több intézetben igen helyes nyomon haladnak, csak hogy mindez szörványos haladás, mely nem közös tulajdonuk az intézeteknek. Hogy közös tulajdonukká válják, e végből az egyöntetű tanmenet az első és legszükségesebb feltétel. Csakis ebben találjuk a krisztalizálásnak azt a központját, mely körül a tapasztalatok csoportosulnak s melynek világánál ezeket tisztázni, magyarázni s megokolni vagyunk képesek. Az e mellett szóló egyéb okokat a Bl. für TB. 1894.-ik számaiban ismertette.

A hangkapcsok (összetételek-csoportok) gyakorlása s ezek fokozatos egymásutánja, hasonlíthatatlanul fontosabb, mint az egyes hangzók sorrendje a kifejtésnél. Csak az a csodálatos a dologban, hogy mindenki arról biztosít bennünket, hogy az ő tanmenete az természetes, hogy a kezdetre nézve különös előnyöket nyújt. És tényleg így van, ha csak az egyes szóhangok kifejtésének egymásutánját tekintjük; amennyiben, ugyanis a kicsi siketnéma beszédszervei valamennyi szóhangunkkal szemben közömbösek, a beszéd tanulását megelőzőleg, tehát bármelyik hangzóval intézett kezdetet is természetszerűnek vélhetjük. És mivel az első néhány szóhang begyakorlására rendszerint különös gondot fordítunk, a kezdő siketnéma felfogó képessége s beszédszervei is főképen e néhány hangzó képzésére ügyesednek. Ennek azonban az a hátránya, hogy mentül erélyesebben s huzamosabban gyakoroljuk ugyan egy hangcsoport kimondásában s így mentül könnyebb lesz a beszédszervek mozgása az egyik irányban, annál nehezebbeknek bizonyulnak a többi szóhang képzésére, mert annál nehezebb lesz a motorikus innervációt a már begyakorlott idegutakról más idegutakra átterelni s annál fáradtságosabb lesz ezeknek az egyengetése. Ez nálunk, hallóknál is mutatkozik. Mentül jobban meg van bennünk gyökerezve anyanyelvünk s mentül jobban öregszünk, annál nagyobb nehézséget okoz valamely idegen nyelv megtanulása s annál könnyebben el is felejtjük azt. Valamint megfordítva: a legtöbb ember képtelen leszokni arról a tájéjtésről s azokról a tájzsolásokról, melyeket ifjú korában elsajátított. Hasonló jelenséget észlelhetünk a mi siketnémáinknál; mivel ha valamely hibás artikuláció kissé megrögződött nálunk, csaknem lehetetlen őket arról leszoktatni. Efélét észlelhetünk a hang-összetételek s szavaknál is. Ha ugyanis túlnyomóan egyszerű s egytagú kapcsolatokat mondatunk ki, akkor a mássalhangzók érintkezései, a több tagú szavak és szócsoportok annál nagyobb nehézségeket fognak nekik okozni.

Természetes, hogy nem is mésképp, mint hogy az egyszerűről s könnyebbről mehetünk át az összetettre s nehezebbre. Csak hogy kitűnik a mon-

dottakból, mily hátrányos a bizonyos ideig ugyan egyféle beszédszerv mozgásoknál való megállapodás és hogy csakis a folytonos tovahaladás biztosítja a sikert, mert megkönnyíti a siketnéma gyermeknek az artikulálást. Ne válaszsza tehát a tanár egyik gyakorlatot sem úgynevezett vessző paripájává, mert az ily eljárás eredménytelen marad. Általán uralkodó eljárás pl. az, hogy az *a* vokálist előnyben részesítjük és meglehetősen sokáig maradunk annak gyakoroltatásánál. Mivel ugyanis az *a* bizonyos előnyöket biztosít a gyermek hangjának kifejtésére, azt hiszik a pályatársak, hogy ebben bírják a hanganyag fejlesztésének s a vokalizálás legmegfelelőbb eszközét.

De elkerüli az illetők figyelmét az a körülmény, hogy a hang minden egyes vokálisnál más feltételek között fejlődik és jellemző módosulásoknak van alávetve. Ennél fogva tehát nem szolgál az egyik vokális a többinek alapul; sőt ellenkezőleg: az *a* ezen előnyben való részesítés következtében aránylag nagyon tökéletesedik, de a remélt alap ezzel még nincs megnyerve a többi vokálisok számára, hanem igenis annál nehezebben s gyöngébben fejlődnek ezek s az *a*-val szemben az *ő* specifikus vokális jellegüket illetőleg tisztátalanok s bizonytalanok maradnak. Aki tiszta s tartalmas vokálisokat akar felmutatni, annak alig szabad a vokális-sor gyakorlását mindenkor csak *a*-val kezdenie; hanem kell, hogy gyakrabban más, mint pl. *o*, *u*, vagy a zárt avagy nyílt *e*-vel kezdje azt meg. Ugyanílyen okokból tarja helytelennek Kerner az *e*-féle gyakorlatokat, mint pl.: bababababa. Hasonlóan nagy hiba szerinte a nehezebb hangzókat kikerülni kezdetben. Ilyen hibák elkövetésére többnyire a nyilvános vizsgálatok vezetik a tanítót; mert oda törekszik, hogy kicsi siketnémái lehető tisztán s hangosan beszéljenek, miért is olyan szavakat utánoztat ki, melyek egyszerű, jó s világos hangzású szóhangokból állanak. Ekkép vajmi gyakran a mi tanmenetünkben rejlik annak az oka, hogy miért ejtenek növendékeink némely hangzót oly tökéletlenül.

Ezekkel a sajnálatos jelenségekkel szemben bár mindenki a természetet igyekszik utánózni, csakhogy nem mindenkinek sikerül ez úgy, mint Kernernek, ki a természet utánzását — illetve — alkalmazását a siketnémák első beszédtanítására, a következőkép fogja fel.

A gyermek első gagyogása kizárólagosan reflektorikus természetű minden tudatos szándékoltság kizárásával, mely valószínűen a kellemes és kellemetlen érzetekből ered s mely a hallással semmi viszonyban sincsen. Ez csak úgy viszonylik egyik, mint bármelyik más nyelvhez, tehát kétségtelen, hogy mindenik nemzetbeli gyermekeknél azonagy minőségű, vagyis közömbös a különféle népnyelvekké szemben. Kerner ezt a közömbös természetű gagyogást, valamint a beszédszerveknek ezen kezdetleges gagyogásánál jelentkező s észlelhető vele született őseredeti képességét tekinti a beszédtanulás első fokául. A siketnémának is vele született eme készsége lényegesen nem különbözhetik a hallótól, mert a hallással semmi vonatkozásban nincsen.

Előbb-utóbb tudomást szerez a halló gyermek a hangokról s hangzókról, melyek a külvilágból, a természet világából s beszélő környezetétől fülébe nyomulnak. Csakhamar megkísérli utánózni is e hangzókat. A beszédszervek most már bizonyos irányban működnek s eddigi közömbös jellegük megszűnik. A beszédhangok elsődleges utánzása túlnyomóan csak reflektorikus kiváltások lesznek, jóllehet a gyermek magatartása ellentmond azon felfogásnak, mintha a beszédet kizárólag reflektorikus úton tanulná meg.

Mindazonáltal kétségen kívül automaticæ beszél, vagyis minden különös megfontolás és részmozgások végbemenésére irányuló különleges akarati

impulzus nélkül, minek következtében ez utóbbiak, mint elemek, vagy részek öntudatlanok maradnak. Mire aztán a gyermek a népiskolába lép, körülbelül már elsajátította a beszédet. E szerint a mennyiben a hangok ismeretéről s tagolásáról van szó, csak az a feladat jut az irvaolvasás, vagy normálszavak módszerének, hogy a gyermeknél tudatossá tegye azt, aminek már birtokában van. De a mi siketnémáinknál még semmit sem találunk a hangzó nyelvből s mert lehetetlen kiindulni abból, ami még teljesen hiányzik, tehát mi semmikép sem járhatunk el a normálszavak módszere szerint, mint ezt (már t. i. Németországban) a pályatársak egyénemelyike akarná. Mert eltekintve attól, hogy képtelen a siketnéma azonnal egész szöveget felfogni s utánamondani, ennél az eljárásnál is csak rá kellene térnünk az egyes hangok gyakorlására; mert valamilyen nem jutnak azok a szövegben a halló tudatába, ép úgy, sőt még kevésbé a siketnémaéba. Ezen kívül meg nem is lehetne a mellett sem a hangfejlesztés, — sem a leolvasásra való tekintettel fokozatos tanmenetet követni, mert hiszen világos, hogy könnyebb is a siketnémának egy egyes hangot leolvasni, érzékelni s utánamondani, mint azonnal az egész szöveget. Hogy ez módszerellenes dolog, azt minden elfogulatlanul beláthatja. Tehát mi egyenként fogjuk a hangokat kifejteni.

Továbbá korántsem úgy jár el a természet az ötérezékű gyermeknél, hogy előbb két hangot fejt ki egymás után, melyeket minden lehető módon összekötve gyakorol és csak ezután fejt ki a harmadikat, melyet ismét minden lehetséges kapcsolatban gyakorol, mielőtt egy új hangzóra térne rá. Csak hogy a legtöbb intézetben efélekép járnak el, mit tehát nem mondhatunk természetesnek. A természet sokkal inkább az egész hangzóanyagot tünteti fel a gyermeknek, még pedig azoknak ellentétes és különböző jellegükre való tekintettel inkább egyidejűleg és egymás mellett. A hangzókorról szerzett különféle szemléletek ekkép bizonyos viszonyba lépnek egymással, kölcsönösen megerősítik egymást mintegy a tudatban s úgy megtanulja a gyermek az ő észrevéseit a hangzókorról megtanulja azokat összehasonlítani s megkülönböztetni. A beszédszervek ugyancsak egyidejűleg hasonló folyamaton mennek át; mert ezek szintúgy nem csupán egy bizonyos irányban funkcionálnak a végből, hogy pl. csak az *a*, *p*, *m* hangzókat s ezek kapcsolatainak kiejtését a képzelhető teljes tisztaságra juttassák, hanem azonnal minden irányban fejtenek ki némi tevékenységet, a mennyiben az anyanyelv minden hangzóján gyakorlódnak. Jól lehet nem tud minden hangot egyszerre hasonló könnyűséggel s biztossággal utánamondani, mert egynemely hangzó képzése nagyobb nehézségeket okoz neki és csak az iskolaköteles korban éri el ebben a tökélyt; de kezdettől fogva hallja mindezeket az ötérezékű gyermek és mindig újból s újból gyakorolja azokat.

Ebben közeledjünk a mi tanmenetünkben a természet eljárásához. Bizonyos azonban, hogy korántsem birhatunk minden hangot s hangkapcsolatot egyszerre felelelni, mint ezt a természet a hallónál teheti.

És itt következik, az előzményekből folyólag, Kernernek egy kardiális elve:

Érzékeltesük kezdő siketnémáinkkal valamennyi hangot egyelőre egyenként, összekötések nélkül és pedig lehető gyorsan egymásután, hogy azok nekik mérlegelés és az összehasonlítás végett egyarával szembe legyenek állítva s hogy ezáltal észreuevő képességek s beszédszerveik kezdettől fogva többoldalúan gyakoroltassanak.

Ez azonban nem úgy értendő, hogy a szóhangok egymástól teljesen izoláltassanak, mert a váltakozó sorrendben, a mely szerint ismételt

előfordúlnak, természetes gyakori viszonyba, kapcsolatosságba jutnak egymással. Ha ekkép mind be vannak gyakorolva a szóhangok betűikkel együtt csak akkor térünk rá kapcsolataikra; de bizonyos rendszer szerint folytonosan ismételjük az egyes hangzókat. Ekkép az artikulálás (fonetikai oktatás) fokán kétféle tanfolyamot (fokozatot) különböztet meg Kerner:

1.-ső kurzus: az egyes szóhangok begyakorlása kis- és nagy betűikkel együtt.

2.-ik kurzus: a szóhangkapcsok és az első nyelvfejlésztés menete.

1-ső kurzus.

Amennyiben a kis siketnéma beszédsszervei a nyelv hangjaival szemben teljesen közömbösek, körülbelül egyre megy, bármelyik szóhanggal kezdjük is a tanítást. Okvetlenül van különbség a hangok felfogása s kiejtésük nehézsége között és e nehézségek fokozatos elosztása s legyőzése különösképen az osztálytanítás támogatására szolgál. A mássalhangzók közül legnehezebbek az ínyzárlatiak, a magánhangzók közül pedig a 3. ik vokálisssorba tartozó *ö* s *ü*, legkönnyebbek az ajakhangzók. Következésképp egy ajakhangzóval kell a tanítást megkezdeni. Eme szempontok szerint felállított tanmenetét az *Organ* 1887. évi 11. és 12. s az 1888. évi 1. s 2. számában közölte. Ezt a sorrendet azóta ismételtlen összehasonlította másféléssel s kipróbálta, de lényeges változtatásra nincs oka. De annyiban tér el most attól, hogy az egyszerű s összetett mássalhangzókat mind ugyanegy fokra osztotta be.

A szóhangok fokozatos egymásutánja, elhagyva a Kerner-féle csoportosításából a német nyelv sajátos hangjait másfelől kipótolva azt a mi specifikus magyar kétjegyű szóhangjainkkal, a következő volna:

a) a mássalhangzók rendje.

m	n	(ng) ny;
b	d	g ng
p	t	k nk
f	sz	x=ksz
(sz) z	s zs	
	c dz	
	cs ds	
	(t) ty	
v	(d) gy	j
1-ső tagoló táj:	2-ik tagoló táj:	3-ik tagoló táj:
Ajak zárlati s	Nyelv s fogzár-	Nyelv s íny (ke-
ajak fogszükü-	lati és szükületi	mény vagy lágy)
leti hangzók.	hangzók.	zárlati és szükü-
		leti hangzók.
	l ly	h
	r	

Megjegyzendő, hogy Kerner ezt a hangsort minden különös beosztás nélküli folyékony sorokba írta értekezésében. Én azonban, hogy a genetikai sorrendet is feltüntessem, a vízszintes sorokon kívül egyszersmind függélyes kolumnákba szedtem a hangokat, amint ezt az azok alá illesztett meghatározások is mutatják; de ha a vízszintes sorok szerinti rendben haladunk, akkor teljesen a Kerner-féle tanmenetet követjük. Meg kell jegyezmem továbbá

csatoltam, melyek a német hangrendszerben úgy sem léteznek, bárki is indokoltnak fogja tartani.

Ez a táblázat (schema) tehát mindenkinek s mindenkor feltünteti az I. osztály előhaladásának fokát. Az előbb említett szabadság azonban — Kerner szerint — csak a tapasztaltabb tanerőknek engedhető meg; míg a kezdő erők akkor haladnak biztosan, ha ehhez a sorrendhez tartják magukat. Az új hangzó kifejtését megelőzőleg minden reggel ismételendők a már kifejtettek, mi következőkép történik:

Kimondja a tanár az illető szóhangot, a gyermekek utánmondják, ő pedig sorra megyen a gyermekek előtt, hogy ellenőrizze az artikulációt s kijavítsa a felmerülő hibákat; megmutattatja a gyermekekkel schemán az illető szóhang betűalakját olvastatja az s egy-egy gyermekkel az iskola-táblára iratja.

Egyébb gyakorlatokat, milyenek a betűnek a hang útján való reprodukciója s a betű önálló olvasása, egyelőre elvből kikerülendőknek tart Kerner, mert ezekkel szerinte a kis kezdők szellemi s kedélyi állapotát tekintve a túlterhelés hibájába esnének s a tanuláshoz szükséges kedvöket szegnők.

Az egyes hangok kifejtésére, begyakorlására azoknak kis- és nagy betűalakjaikkal együtt, egy 10—12 középestehetségű növendékből álló csoportnál 6—8 hónapot számít Kerner. Aki ez idő alatt képtelenek azt elvégezni, azok vagy gyenge tehetségűek, vagy bármi más irányban abnormalisak, vagy igen fiatalok, vagy gyengék s betegesek, vagy épen a beszéd-szervezetükben létező valamelyes defektus okozta ezt, avagy épen valamelyik centralis beszédhibára hajlanak (dislalia-hebegés és dysphaticus zavarok). Ilyenek miatt nem tartóztathatja vissza a tanító a többieket, miután a II. kurzus is elég alkalmat nyújt a hangzók egyenkint való gyakorlására.

Taritzky Ferenc.

A beszéd lélektani megfejtése.

Lelkünkre kétirányú tényezők hatnak: a külső és belső ingerek.

A külső hatás okozta idegingerek által előidézett érzések emlékképeket hagynak; ugyanazon érzet ismétlődése által az emlékképek erősödnek, képzetekké válnak. Többoldalu képzetből megalkotjuk a fogalmat. Mikor két fogalmat összehasonlítunk, itélünk. Azokból következtetni tudunk az okozatra; az előzményből kiokoskodjuk a következményt; stb. — A külső hatások így jutnak lelkünkbe és szolgáltatnak anyagot lelki tevékenységünknek.

A belső változások, a subjectiv érzelmek, indulatok is foglalkoztatják a lelket: a testben székelő idegrendszerre alanyunk minden működése hat, s ha ez ideginger oly erős, hogy az agybeli központig terjed, lelki tevékenységet kelt, vagy a lélek más irányu munkáját többé-kevésbé befolyásolja.

A lélek soha sincs abszolút nyugalomban, mert az a körülmény sem fordul elő, hogy idegrendszerünk ne ingereltetnék. Még alvásközben sem ingermentes a lélek: a szervezetnek akarataunkon kívüli, életfentartó működ-

dését éppen e soha meg nem szűnő, belső ingerek idézik elő és teszik tolytonossá.

Az ingerek befogadásában nyilvánuló passiv működésnek körülbelül megfelelő az activ működés is. Az actio a felvett ingereknek részben az említett módon való feldolgozásából, a már meglevő emlékképekhez való hasonlításából, kapcsolásából, részben pedig a központban végbemenő eme működés alapján a megfelelő expressiv ingerek megindításából áll.

A centripetalis ingereknek centrifugálisokra való felváltása közvetlenül csak a reflex-mozgásoknál történik. A csecsemő az első félévben ily reflektorikus hangokat hallat. És a mint a psyche az érzések, észrevételek, tapasztalatok szaporodtával lassanként fejlődik: úgy válnak lassanként a kezdetben öntudatlanul ejtett hangok is a lélek, az ész kifejező, közlő eszközeivé, a beszéd, a nyelv részeivé. Ezen fokon tehát a kétirányú inger között már az ész öntudatos munkája szerepel közvetítőként. S az észnek a beszéd létrehozásában kifejtett eme munkája olyan fontos, hogy ész nélkül a nyelv létre sem jöhetett volna és fenn sem maradhatna, annál kevésbé fejlődhetne.

E tétel megfordítottját — nyelv nélkül nincs ész — Müller Miksa úgy értelmezi, hogy a nyelv alapfeltétele az észnek. Mi azonban a kik siketeket tanítunk, a kik nem egyszer győződhetünk meg arról, hogy növények olyan tárgyak, események szemlélete alapján is ítélnék, következtetnek, a melyeket nekünk is csak az illető dolgok képeivel tudnak tudomásunkra adni, — nem fogadhatjuk el ezt az értelmezést. S a mikor a kettős tételt mégis valljuk, annak a következő értelmet adjuk:

1. Ész nélkül nincs nyelv. = A hol ész nincs, ott nyelv sem lehet.

2. Nyelv nélkül nincs ész. = A hol ész van, ott nyelvnek is kell lennie.

A 2. tétel értelmezésének igazsága, létjogosultsága a lélek ama vágyán alapszik, hogy benne végbemenő változásokat másokkal közölni (vagy másoktól eltakarni) igyekszik. E vágyat a psychologia van hivatva bővebben tárgyalni. Itt csak röviden említjük fel ama jelenségeket, a melyek a léleknek e vágyát különösen szembe tűnően tárják elének.

1. Az u. n. „titkot“ azért közöljük valakivel, mert „nem bírjuk magunkban tartani“. Megfogadtatjuk, hogy „ne adja tovább“, de „a titok annyira fúrja a mi valakinek is az oldalát“, hogy (hasznos) titoktartás kötelezettsége mellett siet azt ő is egy második valakivel közölni.

2. Nagy veszedelmek (tűz, árvíz, stb.) idején idegenek is bámulatosan közlékenyek egymással szemben. (Viszont a legtöbbnek ilyenkor „meg áll az esze“ és határozott parancsnak vakon, „szó nélkül engedelmeskedik.)

3. Ha fájdalom kínozza és bajunkat valakinek elpanaszolhatjuk, mily megkönnyebbülést érzünk!

4. És ki ne tapasztalta még, hogy olykor egy levél megírása is, a

melyben lelkünket valaki előtt őszintén kitárjuk, mily jól eső érzélményt okoz?

5. Az ember szükségét érzi annak, hogy gondolatát másokkal közölje már csak azért is, mert „a társas életnek kényelmét és hasznát nem lehet megszerezni a gondolatok közlése nélkül“. (Locke.)

A közvetlen közlés eszköze a beszéd (a siketnémánál a jel,) közvetetté pedig az írás.

Bihari Károly.

Hazai hírek.

Lapunk jelen számát félvvel megtoldottuk.

Szvacsina Gézának, Kolozsvár város nagyérdemű polgármesterének a király — a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül — a királyi tanácsosi címet adományozta. A királyi elismerésnek, így nemes emberbarát irányában való megnyilatkozása örömet fakaszt mindenki szívében, mert ki életét a közügynek, illetőleg mások jólétének előmozdítására szenteli, annak öröme a nagy társadalom ünnepe is.

A siketnémák budapesti áll. iskolájában a f. tanévben 67 növendék van. Ezek közül 52 rendes, 15 pedig egy délutáni rendkívüli tanfolyamon részesül oktatásban. Nemre nézve van 37 fiú, 30 leány. Az osztályok így alakultak; I. oszt. 11 növ., oszt. főnök *Együd Lajos* ig. tanár. II. oszt. 14 növ., oszt. főnök *Hercsuth Kálmán*. III. oszt. 12 növ., oszt. főnök *Klug Péter*. IV. oszt. 9 növ., oszt. főnök *Németh László*. VI. oszt. 6 növ., oszt. főnök *Váradi Zsigmond*. A délutáni tanfolyamot *Németh László* és *Váradi Zsigmond* vezetik.

Az izr. siketnémák orsz. intézetében 102 növendék vétetett fel. Nemük szerint 65 fiú és 37 leány; vallás szerint: 92 izr. 9 más vallású és 1 felekezeten kívüli. A növendékek 8 csoportba vannak sorolva. Az I.-ben van 12, a IIa.-ban 13, a IIb.-ben 13, a IIIa.-ban 13, a IIIb.-ben 13, a IV.-ben 12, az V.-ben 13 és a VI.-ban 13.

A siketnémák államilag segélyezett kolozsvári orsz. intézetének 4 páratlan számú osztálya van 42 növendékkal. Nem szerint 24 fiú és 18 leány. Elhelyezés szerint: 40 bennlakó és két bejáró. Vallás szerint: róm. kath. 13; gör. kath. 4; ev. ref. 17; ág. hitv. ev. 2; unit. 2 és izr. 4. Az internatusban van: alapítványos 7; egész tápdíjat fizető 1; $\frac{3}{4}$ tápdíjat fizető 2; $\frac{1}{2}$ tápdíjas 12; $\frac{1}{4}$ tápdíjas 4; ingyenes 14. Foglalkozás szerint: kézügyességet tanul 16; női kézimunkát 18; szabó ipart 4; cipész ipart 4. Osztályok szerint: I. oszt. 14 növ. (!) oszt. főnök *Paull István*. III. oszt. 13 növ., oszt. főnök *Nagy Péter*. V. oszt. 9 növ., oszt. főnök *Ulrich Géza*. VII. oszt. 6 növ., oszt. főnök *Taritzky Ferenc* igazg. tanár. Tekintve, hogy a tanároknak az internatusban egyenkint heti 36 órán felügyeletet is kell tartaniok, ugyancsak erős munkát kell kifejtetniök, hogy a kívánalmaknak mindenben megfeleljenek.

Megerősítés. *Wentzel József* aradi kartársunkat a *Miniszter* állásában megerősítette.

A Német birodalom nevezetesebb siketnéma intézeteiről.

A nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úrhoz felterjesztett tanulmányúti
jelentés.

Irta : *Váradi Zsigmond.*

Életem egyik legszebb napját fogja képezni mindenkoron az 1898-99. évi, iskolánknak vizsgálati napja, melyen Borbély Sándor — iskolánk volt igazgatója, felhasználván az amúgy is ünnepestélyes pillanatot — az egész tantestület jelenlétében tudomásomra adta Nagyméltóságodnak irántam tanusított ama atyai kegyét, hogy az ezidei külföldi utazási ösztöndíjat nekem adományozni méltóztatott.

Kilenc éve már, hogy a siketnéma-oktatásügy szolgálatában állok s ezen idő alatt nap-nap után ábrándoztam arról a tündérországról, a hol — a szülők indolentiája miatt — kényszereszközöket kellett keresni a tanköteles kora siketnémák iskoláztatása érdekében. Végre elérkezett a várva-várt pillanat és epesztő vágyam — Nagyméltóságod kegyelméből — teljesedésbe ment.

Midőn Nagyméltóságodnak irántam tanusított eme kegyéért és kitüntető bizalmáért leghálásabb köszönetemet nyilvánítom, azt a fohászt küldöm a magas egek mindenható Urához, vajha sikerülne szerzett tapasztalatimat a siketnémák oktatás-ügyének előbbrevitelére és elhagyatott siketnémáink érdekében minél jobban értékesíteni. Egyúttal — Nagyméltóságod kegyes engedelmeivel — van szerencsém jelentésemet a következőkben megtenni.

*

Miután tudtam, hogy Klis Lajos váci siketnéma-intézeti tanár a múlt évben — Nagyméltóságodnak — hasonló kitüntetésében részesült és különböző okoknál fogva utazását mind ez ideig elhalasztotta, ama gondolatom támadt, hogy helyesebb és célszerűbb volna az útát vele együttesen megtenni, azon — a közmondástól is szanctionált elvből indulva ki : „Több szem többet lát.“ S miután érintkezésbe léptem Klis kartársammal, megegyeztünk abban, hogy az útát együttesen tesszük meg és csakhamar megállapítottuk a közös útirányt, melynek összeállításánál különösen arra kellett tekintettel lennünk, hogy kevés idő alatt és kevés pénzzel minél bővebb tapasztalatokat szerezhessünk.

Berlint, Drezdát és Majna melletti Frankfurtot minden esetre látni akartam. Az elsőt azért, mivel itt van a Német birodalom

minta intézete. Ezen intézetnek — exponált posíciójánál fogva is — mintaintézetnek kell lennie, eltekintve attól az előnyétől, hogy szakirodalmunk első korifeusa áll az intézet élén, kinek korszakalkotó „Handbuch der Taubstummenbildung“-jában felhalmozott fundamentális tanítási elvei szerint történik a növendékek képzése. Drezdába azért kíváncsi voltam, mivel a Német birodalom egyetlen előkészítő iskoláját, a *plaueni* „Vorschule“-t óhajtottam tanulmányozni. Önkénytelenül is azt gondoltam, mily nagy és kiváló lehet egy oly intézetben a tanítás eredménye, melyben a növendékek 2 évi előkészítés után még 8 évig részesülnek a tanítás áldásaiban. Aztán az intézet igazgatójának — Stötzner Ernő udvari tanácsosnak — magas kitüntetései — gondolhattam magamban — mindenesetre egyenes arányban állanak az intézet igazgatása körül szerzett sikerivel.

Hogy Frankfurtba miért mentem? Hát indokolnia kell-e ezt siketnéma-tanítónak? Németországba menni és „Vatter“ nem látni, annyit jelentene, mint „Rómába menni és pápát nem látni.“

Hogy e 3 városba juthassak, több oly városon keresztül kellett utaznom, a melyben siketnéma iskola van és miután minél többet akartam látni, ezekbe is el kellett látogatnom.

Elindulásom előtt a tanulmányozandó kérdésekkel kapcsolatosan a következő szempontokat állapítottam meg:

A) Az intézet vagy iskola.

1. Minősége; (externatus, internatus) és a szakemberek erre vonatkozó véleménye.
2. Külső és belső berendezése paedagogiai és hygienikus szempontból.
3. Fekvése (a városban, vagy azon kívül).
4. Keletkezésének rövid története.
5. fentartói.
6. fenhatósága.

B) A növendékek.

1. Elhelyezése.
2. Ellenőrzése a) internatusban; b) externatusban.
3. Mily díjat fizetnek.
4. Elhelyezésükről ki gondoskodik.
5. Ki fizeti a tanítás és ellátásért járó díjat és hogyan hajtatik ez be?

C) Tanulmányi ügyek

1. A növendék felvételi kora.
2. Hány éves a kurzus?
3. Mily összefüggés van a siketnéma-iskola és a népiskolai képzés időtartama között?

4. A tanterv.
5. Az órarend.
6. Az egyes tantárgyak szerepe.
7. A kézügyességi oktatás szerepe
8. Tankönyvek ; ki adja ki ezeket ?
9. A tehetség vagy más szempontok szerint való szétválasztás.
10. Nyerne-e a fiúk vagy leányok ipari képzést ?
11. A testi nevelés.
12. Értelmi képzés.
13. A növendékek spontán beszéde.
14. A beszéd tartalmi és alaki része.
15. A kiejtés.
16. A jelbeszéd.
17. A hallási gyakorlatok.
18. A próba tanítások
19. Az inspectió.

D) A tanerőről.

1. Alapképesítés.
2. A képesítő tanfolyam tartama és tárgyai.
3. A tanfolyam előadói és ezeknek qualificációja.
4. Az előadók díjazása.
5. A kezdő és végső fizetés.
6. Az előléptetésnél irányadóul szolgáló elvek.
7. A kinevezés.
8. A szolgálati idő.
9. A nyugdíj
10. A kötelező óraszám.
11. Az óratöbblet díjazása.

E) Az elbocsájtott növendékekről.

1. Mily viszonyban állnak az intézettel ?
2. Mily iparágakban nyerne leginkább alkalmazást ?
3. Az ismétlő oktatás.
4. Ki gondoskodik erről ?
5. A felnőtt siketnémák társadalmi élete.
6. Egyletek.
7. Társadalmi mozgalmak a siketnémák-oktatásügyének előmozdítására.

I. A ratibori intézet.

Augusztus 10.-én reggel értem Ratiborba, Felső-Szilézia e gyönyörű kis városába, hol 287 internált növendéket számláló hatalmas intézet van. Ez az intézet több okból érdekelt. Először is ez a legnagyobb intézete Németországnak és tekintve a nagy internátusok-

ról táplált általános véleményt, méltán kíváncsi lehettem e koloszsus kvalitására. Másodszor 6 évfolyamu iskolaként szerepel Radomski naptárában, tehát megakartam győződni arról, hogy 6 évi képzés mellett mily eredményeket lehet elérni. Harmadszor soha hírét sem hallottam e hatalmas intézetnek. Mintha szándékosan kerülték volna az eddig tanulmány úton járt kartársak, előre is feltételezve róla mindent, csak jót nem. Miután a rosszból az ember sokszor többet tanul mint a jóból, eltökéltem magamban, hogy ellátogatok ez intézetbe. Végül itt működik Hoffmann Hugó szakirodalmunk egyik legkomolyabb művelője, kit régen szerettem volna már megismerni.

Érthető kíváncsisággal léptem át az intézet küszöbét, hogy az igazgatónál — Schwarz Albertnél — jelentkezsem és engedélyt kérjek az intézet megtekintetésére. Az agg igazgató éppen az új iskolai évre felvett 52 növendék beírásával elfoglalva. A kissé hideg fogadtatás már-már igazolni látszott feltevésemet, de miután kijelentettem, hogy nem inspiciálni, hanem tanulni küldettünk ide kormányunktól, a derék, de bizalmatlaná lett igazgató mindjárt rendelkezésünkre bocsájtotta az egész intézetet.

Mielőtt az intézetben tapasztalt tanítási eljárás ismertetésébe fognék, legyen szabad annak keletkezéséről és berendezéséről néhány szót szólnom.

Az intézetet 1835.-ben egy szabadkőmíves-páholy által létesített egyesület alapította és ezért még most is magánjellegű, melynek ügyeit az egyesület vezetősége intézi. A tartomány tetemes szubventióval támogatja évenként. Egy növendék után fizetendő ellátási díj évi 420 márka, melyet azonban csak 1 gyermek fizet. Az iskola fennhatósága a „Provinzial Schul-Collegium“ (a mi kb. kir. főigazgatói hivatalnak felel meg.), melynek Boroszlóban van a székhelye. Az intézet oly hatalmassá fejlődött, hogy 1882-ben a régi toldott-foldott intézeti épület mellé egy másik hatalmas 3 emeletes modern helyiséget kellett építeni. Jelenleg az intézet úgy van berendezve, hogy az *oppelni* kerület összes siketnémáit képes befogadni. Az intézeti helyiségek nagyon egyszerűen, de célszerűen vannak berendezve.

Az iskola, mint már fennebb említettem, jelenleg még 6 évfolyamú, de már a jövő iskolai évben 7, később 8. évfolyamúvá fejlesztetik. Már régen szükségét érezték a 8 éves kurzusnak, de mivel eddig igen nagy volt a felvételre jelentkezők száma, nem valósíthatták meg meg ebbeli törekvésüket. Most azonban, hogy az intézet kitudja elégíteni az oppelni szükségleteket, legközelebb életbe léptetik a 8 éves képzési időt.

A Ratiborban-mestereknél elhelyezett tanoncok számára vasárnapi ismétlő iskola áll fenn, melynek költségei az igazgató által 30 év előtt összekéregetett alapítvány kamataiból fedeztetnek. E tanfolyamot 2 intézeti tanár vezeti, kik óránként 1 márka 25 fillér tiszteletdíjat kapnak. A mesterek igen pontosan küldik inasaitat e tanfolyamra már azért is, hogy felszabadulásuk alkalmával ne támaszson az igazgató nehézségeket a törvényileg biztosított 150

márkányi államjuttalom kifizetésénél, hanyag iskola-látogatás miatt. Az elbocsájtott növendékek irányában különben semminemű kötelezettségei nincsenek az intézetnek, de azért az igazgató szívességből segédkezik a szülőknek — a gyermeknek mesteremberhez való elhelyezése alkalmával. A tanonc-szerződést az igazgató köti a mesterrel, ki írásban kötelezi magát arra, hogy az intézetben vasárnaponként tartott isteni tiszteletre elküldi az inast.

A tanerők előképesítése az első és második tanítói vizsgából áll. A német birodalomban az elemi iskolai tanítók képzése következőleg történik: a 8 elemi osztály elvégzése után a tanítói pályára készülő tanuló a „Präparanden-Schule“-ba kerül. Ez az előkészítő iskola 4 évfolyamu. Innen a szemináriumba megy át, hol 3 év után leteszi az első alapvizsgát. Ha ezt sikeresen megállotta, akkor bizonyítványt kap, mely tanítóságra képesíti — ideiglenesen — a jelöltet. 2—5 évi gyakorlati működés után újabb vizsgára köteles jelentkezni, ha ezt a vizsgát is sikerült letennie, akkor végleges tanítói oklevelet nyer. Ezen oklevél alapján léphet csak siketnéma tanítói pályára, a mikor u. i. 2—5 évi tapasztalatot visz magával új terére. Itt 2 esztendeig köteles hospitálni és az igazgató teoretikus előadásait hallgatni; a 2 év letelte után Boroszlóban megvizsgálja egy bizottság és ha ez alkalmasnak találja, oklevelet kap és kinevezetik valamely sziléziai intézethez r. tanári minőségben 1700 márka fizetéssel és 432 márka lakbérrel, mely fizetés 20 évi működés után 3600 márkáig emelkedik.

Nagyszámú növendéknek egy internátusba való összezsúfolása, okvetlen kaszárnyai nevelési rendszert eredményez, amelynek sorsa fölött a modern paedagogia már régen pálcát tört. Itt azonban oly előnyét láttam a nagyszámú növendéknek, a mely sokkal enyhébb színben tünteti fel az abból eredő hátrányokat. Ugyanis a növendékek nagy száma lehetővé tette a tehetség szerint való szétválasztást. Az I. évfolyamban egy ideig együtt tanítatják a 48—52 növendék, a mikor azonban már felismerhető bennök a szellemi fejlettség foka, akkor 4 — *a, b, c, d*, — csoportba osztatnak. Az *a* osztályokba a legjobb, a *d*-kbe a leggyengébb tehetségű gyermekek kerülnek. A szétválasztásnál tisztán a szellemi tehetség és nem a hangtisztsága — a mely nem a jó tehetség eredménye — vétetik figyelembe. Ha egyik vagy másik gyermek időközben jobb vagy gyengébb képességűnek bizonyul, akkor áthelyeztetik a neki megfelelő osztályba. Természetes, hogy ennek is meg vannak a hátrányai, nevezetesen, hogy a gyenge gyermekek nem találnak osztálytársaik között követésre méltó példára és az osztály vezetőjét elidegeníti, deprimálja a tanítástól és erejét túlságosan próbára teszi, de a bölcs igazgató és a tanártestület igen ügyesen hárították el a hátrányokat olyképpen, hogy meghonosították az egész intézetben a felszálló rendszert, felelőssé téve mindenkit az egész tanítási kurzus tartamára növendékei haladásáért. E felelősség érzetében oly nemes verseny fejlődött ki a kartársak között, hogy a hülyéknek hitt *d* osztályok jobbak mint sok — más intézetekben látott — *a* osz-

tály. Az osztály vezetője — igaz — 6 keserves esztendő töltsz osztályával, de az a biztos remény bátorítja nehéz munkájára, hogy a következő 6 esztendő — a melyet *a* osztályban fog eltölteni — sokkal kellemesebben és eredményesebben fog lefolyni.

A tantervet, mely a helyi körülmények és szükségleteknek megfelelőleg van szerkesztve, a tanár-testület készítette. Itt tartom szükségesnek megjegyezni, hogy a Német birodalom iskoláinak — kivéve a szász tartományiakat — egyáltalában nincs egyöntetű tantervük. Az *a* és *d* osztályok számára nincs külön-külön tanterv, hanem a gyengébb osztályok pensuma a minimumra van redukálva.

A tanterv keretén belül teljes szabadságot élveznek a tanerők, a mi — szerény nézetem szerint — igen helyes, mert mindenkinek megadatik a lehetőség, hogy egyéni felfogását és tanítási elveit érvényesíthesse. Gondolkozó és önérzetes emberre nézve az lehet a legnagyobb megaláztatás, ha lépten-nyomon porázon vezetik. En az intézetben tapasztalt valóban szép eredményt — a felszálló rendszer után — első sorban az egyéni szabadság érvényesülésének vagyok hajlandó tulajdonítani.

A gyermekekre való felügyeletet (inspectió) az *e* célból alkalmazott — paedagogiai képzettség híján való — felügyelők teljesítik. Az intézeti tanárok csak 5—7 óra között — a mikor ugyanis írásbeli feladataikat végzik — ügyelnek rájuk naponként felváltva. Tekintve, hogy a tanártestület 27 tagból áll, igen ritkán kerül egyre egyre az inspectiózás sora. A tanárok kötelező minimális óraszám 26, a maximális óraszám nincs präcisírozva, de az eddigi gyakorlat szerint a 28-at meg nem haladta.

A növendékek ellátása a lehető legegyszerűbb. Ebédhez nem kapnak kenyeret. E túlságos egyszerűségből magyarázható, hogy a nagy személyi járandóságok dacára egy gyermek ellátása csak 300 frtba kerül.

Az egyes osztályokban tapasztaltak leírása túlmenne egy jelentés célján és ezért csak általánosságban akarok tapasztalataim beszámolni.

A kiejtés az *a* osztályokban igen szép, érthető és kevés kivétellel természetes, a *b* osztályokban tűrhető. Azt hiszem, azzal, hogy az egész intézetben nem volt oly növendék, kit meg nem értettem, eléggé jellemeztem a kiejtés qualitását. A növendékek szókincse — tekintve a 6 éves képzést — meglepő. Így Hoffmann Húgó III. a osztálya (4 évf.) növendékei egy költemény tartalmát 3 féle különböző szöveggel mondták el. E mellett kiejtésük aranytiszta és a hangsúlylyal mesterileg bánnak. Az V. osztály (2. évf.) növendékeinek az izomérzése pedig oly tökéletességig fejlődött a rövid félévi képzési idő alatt, hogy kiejtési hibáikat a tanár külön figyelmeztetése nélkül maguk korrigálják.

A tanítás általában véve szemléleti. A midőn alkalom kínálkozik, közvetlen szemléltetnek. Feltűnő jelenség — a melylyel azonban valamennyi intézetben találkoztam, — hogy a mediákat nem fejtik ki a növendékeknél, mivel a német (a Szász királyságit ki-

véve) egyáltalában nem ejt lágy hangot. A nyelv tartalmi és alaki részét igen szépen bírják a növendékek. Nagy pedanteriával űzik a hangsúlyos beszédet, s meg kell hagyni, hogy némely osztályban igen szép melodikus a beszéd, de némelyikben annyira felfűzzék, hogy erőltetetté válik a kiejtés. A leolvasási képesség szintén igen szép, az jellemzi leginkább ebbeli jártasságukat, hogy dacára annak, hogy a nagy szűnidő után való első tanítási napon jártam az osztályokban, a tanárok alig nyúltak krétához. Általában véve érvényt szereznek itt a tiszta német módszernek, mert tanítás közben az írásnak vajmi kevés tért engednek, a jel pedig teljesen ki van zárva. A gyermekek spontán beszéde kielégítő. Az egymásközt folytatott társalgás közben a jelnyelvet használják, a mi ily nagy számú növendéknél, plane paedagogiai képzettség nélkül való felügyelők ellenőrzése mellett nem is lehet másképpen, mert kényelemből ezek megtanulják a gyermekektől a jeleket. A hittanításra igen nagy súlyt fektetnek; már a III. osztályban heti 4, a többiben pedig 6 órát fordítanak e fontos disciplínára. A hittanítás az osztályvezető kezében van; ezzel a körülménnyel és az óraszám között való nagy különbséggel mintegy rámutathatnánk a mi vallásoktatásunk meddőségének az okára. Bámulattal és irigységgel néztem a német nép jólétét, megelégedettségét és hatalmát, a melyet rendkívül intenzív vallásos érzülete és lángoló — sovínussal határos — hazaszeretete eredményének tekintek. Az erkölcsös életre való előkészítés és a hazaszeretetre való nevelés még a siketnémák tanításánál is mintegy veres vonalként húzódik végig az egész tanítási rendszeren. A kézügyességi oktatásnak — sőt az intézetben mesterektől tanított ruha és cipő foltozásnak is — nevelészeti szerepet juttatnak. A női kézimunkából kész munkát nem láttam; a tanítónő állítása szerint az intézet harisnya, fehér- és ágynemű készletét a leányok varrják és kötik. A rajzoktatást egy erre képesített intézeti tanár végzi igen ügyesen, a mennyiben az ipari és a természet utáni rajzra fekteti a főszúlyt. Már az alsó osztályokban is kartonpapírból kivágott minták után rajzolnak és így korán szoknak önnállóságra. A növendékek életpályájára való tekintetből, az ornamentális rajz dominál a figurális fölött.

A számtan-tanítás a felső osztályokban nem áll a kellő niveaun, mert többnyire nevezetlen számokkal operálnak. Már pedig jól tudjuk, hogy a számtan-tanítás egyik fő célja — a gyakorlati életre való előkészítés mellett — a szemlélési, gondolkozási érzék és a beszédképesség fejlesztése, a mit pedig a nevezetlen számokkal való számoltatással nem vagyunk képesek elérni. Az alsó osztályokban, a hol a gyermekek még nem rendelkezhetnek a szükséges nagy szókincscsel beruházott példák megoldására, dominálhat még a tiszta számokkal való számoltatás, ámbár már ezen a legalsó fokon is sok alkalmunk kínálkozik a szemléltető oktatás és a gyermekek mindennapi élményei révén gyakorlati példák megoldására sőt a concentratio elvénél fogva és a paedagogiai racionalitásnál fogva ez alkalmakat el sem szabad szalasztanunk. De a felső

osztályokban, a hol sem a szükséges szókincsnek, sem az alkalomnak nem szabad hiányoznia, leginkább beruházott példákra kell a fősúlyt fektetnünk, mert a gyakorlati élet ezt okvetlen megkívánja majd növendékeinktől.

A fentiekből látható, hogy e kolosszális intézet úgy adminisztratív mint paedagogiai tekintetből igen szépen van vezetve. A tapasztaltak annál is inkább bámulatba ejtettek, mivel sejtelmem sem volt róla, hogy ily hatalmas intézményben ily dicséretet érdemlő eredmények érhetők el és azért az a két nap, a mit itt töltöttem, úgy hasznosság, mint kellemesség dolgában felejtethetlen lesz élöttem; mindig kellemesen fogok visszaemlékezni arra a pár — ugyan a szórakozásnak és barátkozásnak szánt — de tanulságos órára, a melyet az agg, tapasztalt, komoly igazgató és a détek jovialis collegák szeretetreméltó társaságában eltölthettem.

II. A boroszlói intézet.

Szombaton érkeztem Boroszlóba, de miután a szileziai intézetekben mint az internátusokban általában nincs tanítás szombaton délután, csak vasárnap délelőtt mutatkoztam be az igazgató úrnak. Bergmann úr rendkívül szívélyesen fogadott és kérdéseimre az elképzelhető legnagyobb bőbeszédűséggel adta meg a felvilágosító válaszokat. Vasárnap lévén, csak tisztelegni szándékoztam az igazgatónál, hogy előkészítsem másnapi látogatásomra és kérjem a hospitáláshoz való engedélyt. De ő erőnek-erejével rábirt, hogy mindjárt nézzem meg az intézet berendezését. Ez az előzékenység jól esett, mert több időm marad — gondoltam magamban — a szép, tágas és minden kényelemmel berendezett intézet előreláthatólag szép taneredményének tanulmányozására.

A boroszlói intézet magániskolából fejlődött fényesen dotált intézetté. 1802-ben ugyanis egy boroszlói polgári iskolai tanár — Bürgel Zsigmond — szabad idejében siketnémák tanításával kezdet foglalkozni és a nagyközönség figyelmét és érdeklődését annyira fel tudta kelteni, hogy több magas állású férfiú pártfogásába vette az iskolát és 1819-ben egyesületet alapítottak, melynek céljául szileziai siketen születettek számára való intézet létesítését tűzték ki. 1321-ben már tényleg meg is teremtték az intézetet a melynek eleinte 11, majd 12 növendéke volt. 1845-ben 57, 1869-ben 127-re szaporodott a növendékek száma és jelenleg 235 részesül oktatásban és ellátásban. Engedje meg Nagyméltóságod, hogy az intézet gyors fejlődését vázolva, rövid vonásokban ecsetelhessem a szileziai tartomány siketnéma-oktatásának történeti fejlődését.

Szilezia 3 kormányzási kerületből áll, nevezetesen az oppelni, a boroszlói és a liegnitziből. E 3 kerület mindegyikének régtől fogva megvolt a maga önálló siketnémák oktatását előmozdító egyesülete, melyek a legnagyobb áldozatok és fáradozások dacára sem tudták a tartomány összes tanköteles siketnémáit oktatásban részesíteni.